

Dato: 5. december 2014

Til: Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse att. Tove Kjeldsen; tk@sum.dk cc

sum@sum.dk

Sagsbehandler: Sine Beuse Fauerby, 31 19 32 51, sbf@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til "Offentlig høring om miljøvurdering af forslag til plan for etablering af slutdepot for dansk lav- og mellemaktivt affald."

DN har tidligere i processen indsendt kommentarer til scoping rapporten.

Generelle kommentarer:

Foreningen finder det umuligt at komme med helt konkrete kommentarer, da rapporten efterlader en lang række centrale vurderinger til senere rapporter.

Naturinteresser indgår overordnet i miljøvurderingen, og de områder der er beskrevet er meget store i forhold til den størrelse, som et depot kræver. Da den endelige placering af depotet ikke er til behandling, er det ikke muligt at gå ind i konkrete natur og miljøinteresser.

Det vækker derfor stor undren, at rapporten på baggrund af en VVM af så store områder mener, at det er muligt at konkludere, at der ikke er nogen miljøpåvirkninger. Vi mener ikke, at man reelt kan forholde sig til natur- og miljøfaktorer, da der ikke er tale om en konkret placeringsmulighed. Der er reelt kun behov for et væsentligt mindre område. Om der vil være miljøpåvirkninger er jo forskelligt alt afhængigt af, hvor konkret depotet placeres inden for det afgrænsede område.

Det fremgår endvidere, at depotet evt. skal modtage industriaffald. DN skal anmode om at få afklaret, om depotet også skal modtage eventuelt radioaktivt affald fra skifergas borer?

Proces for valg af løsning for placering af atomaffald

DN er af den overbevisning, at man bør beslutte depotkoncept før beslutning om lokalisering, da man ellers ikke kan vurdere miljøkonsekvenserne!

Med alt den tvivl der er blevet skabt angående et slutdepots sikkerhed er der begrundet mistanke om, at et slutdepot ikke er miljømæssigt forsvarligt. Derfor burde forsigtighedsprincippet komme i spil – og en total revurdering af depottype er nødvendig.

DN har tidligere kritiseret den valgte proces – det ses af DN's høringssvar til Scoping-rapporten. Den valgte proces, hvor et mellemlager ikke betragtes som et "rimeligt alternativ", bliver kritiseret af mange partner. Det undrer derfor DN, at myndighederne fastholder denne proces.

DN ønsker ikke ordret at gentage kommentarerne til scoping-rapporten, men da vi ikke mener at myndighedernes kommentarer til DN's høringssvar er fyldestgørende, finder vi det nødvendigt at gentage pointerne omkring proces samt valg af alternativ:

"Helt overordnet er DN uforstående overfor den valgte proces angående placering af atomaffald."

Hvis Danmark skal overholde internationale forpligtelser om, at hvert land håndterer eget farligt affald, er en eksportløsning ikke en mulighed. Derfor er vi uforstående over for, at et af de tre spor, der arbejdes med, er at undersøge muligheder for eksport af affaldet. Det er DN's opfattelse, at der skal findes en forsvarlig opbevaring af dette affald i Danmark.

Med hensyn til de to andre spor: slutdepot-løsningen eller mellemdepot-løsningen, er vi uforstående overfor, at de to spor kører uafhængige af hinanden. Det er vores opfattelse, at man burde sammenkoble arbejdet med et vurdere konsekvenserne af henholdsvis et slutdepot og et mellemdepot i Danmark.

Det politiske valg af depot-type forudsætter, at man har kendskab til konsekvenserne af begge depottyper.

Valg af alternativer

Af Miljøvurderingsloven bilag 1 h) fremgår, at en miljøvurdering bør omfatte alternativer og "En kort skitsering af grunden til at vælge de alternativer, der har været behandlet, og en beskrivelse af, hvorledes vurderingen er gennemført, herunder eventuelle vanskeligheder (som f.eks. tekniske mangler eller mangel på knowhow), der er opstået under indsamlingen af de krævede oplysninger."

Der burde belyses flere alternative depotmetoder end tilfældet er i denne rapport, underbygget af de oplysninger, som nævnes i miljøvurderingsloven.

Vi mener, at det er en fejl at dele processen op på den måde, som det er gjort i dette tilfælde. Når der allerede kører en proces angående en mulig mellemlager løsning, minder vi om, at der er pligt til at fremlægge disse oplysninger, fastlagt i lovens § 7, stk. 2 - som henviser til oplysningerne, som er beskrevet i bilag 1. Det opfatter vi som en retlig mangel, såfremt de pågældende oplysninger ikke er videregivet i miljøvurderingen.

På borgermødet i Kerteminde var det f.eks. ikke muligt for DN at få svar på spørgsmålet om, hvilke geologiske krav der stilles til et mellemlager – og hvorvidt et mellemlager også kun kan placeres i de områder, der nu bliver undersøgt som mulige for et slutdepot?

Borgergrupper har fremlagt meget kritik af slutdepotløsningen og vi mangler stadig at høre, hvordan staten forholder sig til denne kritik, og statens argumenter for en slutdepotsløsning. Vi vil altså på det kraftigste opfordre til, at der bliver en bredt funderet offentlig debat angående de forskellige depotløsninger."

I ministeriets høringsnotat fra 22. sep. 2014 kan det læses:

"2.1.2. Rimelige alternativer

I fortsættelse af ovennævnte har en række høringsparter også tilkendegivet, at man – som følge af, at der er igangsat vurderinger af muligheden for dels at etablere et mellemlager dels at eksportere alt affaldet til udlandet – skal inddrage disse to løsningsmuligheder som såkaldte "rimelige alternativer" i miljøvurderingen af plan om etablering af et dansk slutdepot for lav- og mellemaktivt affald.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse vurderer ikke, at mellemlagerløsningen og udlandssporet i lovens forstand er "rimelige alternativer" i forhold til miljøvurderingen af et slutdepot. Baggrunden for denne vurdering er, at en mellemlagerløsning ikke på langt sigt kan erstatte en slutdepotløsning. Efter affaldsdirektivet, skal der på sigt træffes beslutning om en slutdeponering. Et mellemlager er således en anden og ikke sammenlignelig løsning. Heller ikke udlandssporet vurderes at være et rimeligt alternativ at sammenligne med, da sporet kun kan realiseres, hvis der viser sig en mulighed herfor i udlandet."

Det er DN's opfattelse at den igangsatte vurdering af en løsning, der bygger på mellemlagring forud for slutlagring af affaldet, netop må antages at være "et rimeligt alternativ" i miljøvurde-

ringslovens forstand, idet overvejelsen af selve lagerteknikken nødvendigvis må indgå som en forudsætning for valget af en egnet lokalitet for lagring.

Beslutningen om valget af lagerløsning er i lighed med valget af lokalisering utvivlsomt omfattet af miljøvurderingslovens § 1, stk. 3, nr. 1. En inddragelse af en mellemlagerløsning udelukker ikke en vurdering af placeringen af et slutdepot, hvorimod en vurdering af lokalisering af et slutdepot uden en samtidig vurdering af de pågældende lokaliteters egnethed som mellemlager eller i sammenhæng med en eller flere mellemlager muligheder effektivt foregriber valget af lagerteknologi. Den beslutning som skal træffes i relation til Sundhedsministeriets varetagelse af denne opgave som myndighed, angår i første række en beslutning om bortskaffelse af det radioaktive affald. En sådan beslutning må nødvendigvis omfatte både bortskaffelsesmetode og lokalisering af denne.

En opfyldelse af Folketingets beslutning B48 af 2003 vil fortsat kunne ske ved også at inddrage en løsning, der bygger på mellemlagring forud for slutdeponering. Ikke mindst de tyske erfaringer fra Gorleben peger på, at bortskaffelse af radioaktivt affald bør rumme en mulighed for at lageret kan tilgås løbende med henblik at sikre at lagringen sker forsvarligt. Et mellemd Depot vil bl.a. kunne sikre at en sådan tilgang kan finde sted ind til slutdeponerings lager er etableret.

Klassifikation af radioaktivt affald

Derudover finder DN argumentationen for den valgte klassificering af affaldet for mangelfulgt, myndighedernes henvisning til IAEA er ikke tilstrækkelig. Hvad er årsagen til, at man ikke benytter den noget mere restriktive Svenske klassifikation?

Noget af den kritik der fremføres går på at DD's slutdeponeringskoncept bygger på forkerte forudsætninger, fordi det ikke i tilstrækkelig grad skelner mellem kortlivet og langlivet affald.

I Information. 1. december 2014. har man ligeledes kunne læse at:

"Affaldet er forkert klassificeret. Ifølge Gerhard Schmidts arbejdspapir består det danske atomaffald af over 20 forskellige kategorier, men kun to-tre af disse vil være henfaldet tilstrækkeligt i løbet af 300 år. Det drejer sig om bestrålet aluminium samt affald fra Risø 3-forsøgsreaktoren, der blev lukket ned i år 2000."

At der kan skabes tvivl om de danske myndigheders vurdering af farligheden af det danske atomaffald er ikke acceptabelt. Her er behov for en åben dialog om klassifikation med inddragelse af udenlandske eksperter.

Vi har ligeledes noteret os at DD har været i medierne og forklaret baggrunden for deres klassificering. Vi mener ikke, at det er hensigtsmæssigt at man tager denne debat via medier, frem for en åben dialog på borgermøder.

Natur- og miljøfaktorer, der skal vurderes

Det er selvfølgelig helt centralt for DN, at affaldet - ligegyldigt om det skal placeres i et slutdepot eller mellemlager - ikke bliver placeret på et sted, hvor der er drikkevandsinteresser, fredninger, Natura2000-områder, § 3-beskyttede naturområder, områder som er beskyttet i henhold til Habitatdirektivet, strandbeskyttelseslinje eller særligt værdifuldt landskab mm.

Uanset hvilken depotløsning der bliver valgt, er sikkerheden for natur, miljø og mennesker altafgørende.